

Dizertačná skúška
v študijnom programe Špeciálna pedagogika
(študijný odbor 1.1.6. Špeciálna pedagogika)

Predmety dizertačnej skúšky

Predmety dizertačnej skúšky:

Teória a metodológia špeciálnej pedagogiky
Výchovná rehabilitácia postihnutých
Teória komunikácie postihnutých
Komparatívna špeciálna pedagogika

Tematické okruhy

Predmet : Teória a metodológia špeciálnej pedagogiky

I. Teória špeciálnej pedagogiky

1. Vymedzenie pojmu špeciálna pedagogika a určenie jej predmetu
2. Miesto špeciálnej pedagogiky v sústave vied, hraničné odbory a pomocné vedy
3. Priame pomocné vedy - normatívne
4. Priame pomocné vedy – deskriptívne a nepriame pomocné vedy
5. Systém špeciálnej pedagogiky
6. Systém špeciálnej pedagogiky vo všeobecnom zameraní a v užšom zameraní
7. Základné kategórie, pojmy a termíny v špeciálnej pedagogike
8. Označenie odboru
9. Koncepcia a štruktúra odboru
10. Označenie objektov starostlivosti
11. Označenie základných aktivít
12. Norma, normalita v špeciálnej pedagogike
13. Vývin, vývinové anomálie
14. Edukácia v integrovaných podmienkach
15. Edukácia v relatívne segregovaných podmienkach
16. Kombinované systémy
17. Profesionálna orientácia postihnutých jedincov
18. Dejiny špeciálnej pedagogiky a starostlivosti o postihnutých
19. Metodológia Špeciálnej Pedagogiky
20. Výskumné metódy v špeciálnej pedagogike
21. Diagnostika v špeciálnej pedagogike
22. Filozofia špeciálnej výchovy
23. Teória komunikácie u postihnutých
24. Výchovná rehabilitácia.
25. Teória špeciálneho vyučovania
26. Metódy vyučovania
27. Formy vyučovania postihnutých a narušených žiakov

28. Obsah vzdelávania - curriculum
29. Inštrukčné média a technické prostriedky v edukačnom procese postihnutých a narušených
30. Náuka o špeciálnych školách a výchovných zariadeniach
31. Riadenie a samoriadenie edukácie v školách a zariadeniach pre postihnutých a narušených
32. Sústava špeciálnych škôl
33. Sústava špeciálnych školských zariadení
34. Sústava liečebno-preventívnych inštitúcií
35. Sústava inštitúcií sociálnej starostlivosti
36. Sústava inštitúcií záujmových organizácií a nadácií
37. Porovnávací (komparatívna) špeciálna pedagogika
38. Pedagogika Márie Montessori
39. Špeciálna pedagogika Márie Grzegorzewskej
40. Jenský plán
41. Waldorfská škola
42. Pedagogika v ponímaní Dona Bosku
43. Konštruktivistická špeciálna pedagogika
44. Konduktívna pedagogika
45. Pedagogika v ponímaní individuálnej psychológie
46. Daltonský plán
47. Pedagogika v ponímaní O. Decrolyho
48. Batavská škola
49. Pragmatická pedagogika
50. Tvorivo-humanistická výchova, THV systém
51. Špeciálna pedeutológia

II. Metodológia

1. Výskum. Definícia výskumu a metodológie výskumu. Funkcie výskumu. Etapy výskumu.
2. Projekt výskumu – zložky a konštrukcia
3. Predmet výskumu. Výskumný problém. Výskumná otázka. Definovanie a operacionalizácia hlavných pojmov.
4. Typy výskumov: základný - aplikovaný – akčný, longitudinálny - priesečníkový deskriptívny - korelačný - experimentálny
5. Škály merania: nominálna, poradová, intervalová, podielová
6. Premenné výskumu: kategoriálna - merateľná; nezávisle premenná - závisle premenná
7. Hypotézy výskumu: úloha hypotéz, generovanie, forma, testovanie
8. Reliabilita a validita výskumu: vymedzenie a druhy
9. Metódy výskumu: podrobne všetky bežné metódy vrátane týchto: sémantický diferenciál, projektívne metódy
10. Výber výskumnej vzorky: výber náhodný, stratifikovaný, mechanický, zámerný, dostupný
11. Štatistické spracovanie dát
12. Analýza dát a ich interpretácia
13. Vymedzenie kvalitatívneho výskumu
14. Rozdiely medzi kvantitatívnym a kvalitatívnym výskumom
15. Filozofické východiská kvalitatívneho výskumu
16. Niektoré prúdy kvalitatívneho výskumu

17. Postup pri výskume – analytická indukcia, konštantná komparácia
18. Úloha a štruktúra výskumného projektu v kvalitatívnom výskume
19. Výskumné metódy
 - a. participáčne pozorovanie
 - b. neštruktúrované a pološtruktúrované interview
 - c. interview s fókusovou skupinou
 - d. naratívna metóda
 - e. štúdium produktov
20. Zber dát
 - a. typy záznamov, nahrávanie, protokoly
21. Analýza dát a tvorba teórie
 - a. segmentácia – kódovanie – generovanie teórie
 - b. software
22. Normy kvality kvalitatívneho výskumu.
23. Etická stránka kvalitatívneho výskumu

Literatúra :

- VAŠEK, Š.: Špeciálna pedagogika. BRATISLAVA : SAPIENTIA, 1996.
- VAŠEK, Š. a kol.: Špeciálna pedagogika - terminologický a výkladový slovník. Bratislava : SPN, 1995.
- VAŠEK, Š.: Základy špeciálnej pedagogiky. Bratislava : Sapiencia, 2003.
- ŠVEC, Š. a kol.: Metodológia vied o výchove. 1. vyd. Bratislava : IRIS 1998. ISBN 80-88778-15-8
- FERJENČÍK, J.: Úvod do metodologie psychologického výzkumu. Praha : Portál, 2000. ISBN ISBN 80-7178-367-6
- TUREK, I.: Učiteľ a pedagogický výskum. 2.preprac. vyd. Bratislava : Metodické centrum, 1988. ISBN 80-8052-013-5
- GAVORA, P.: Úvod do pedagogického výskumu. 3. preprac.vyd. Bratislava : Univerzita Komenského, 2001. ISBN 80-223-1628-8
- KOMÁRIK, E.: Metódy vedeckého poznávania človeka. Bratislava : Univerzita Komenského, 2002. ISBN 80-223-1717-9
- HENDL, J.: Přehled statistických metod zpracování dat. Analýza a metaanalýza dat. Praha : Portál, 2006. ISBN 80-7367-123-9
- JUSZCZYK, S.: Metodológia empirického výskumu v spoločenských vedách. Bratislava : IRIS, 2003, 138 s. ISBN 80-89018-13-0
- HENDL, J.: Kvalitatívni výzkum. Praha : Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2.
- MORGAN, D.L.: Ohniskové skupiny jako metoda kvalitativního výzkumu. Bozkovice : Nakladatelství Albert, 2001.
- ONDREJKOVIČ, P.: K metodologickým otázkam kvalitatívneho a kvantitatívneho výskumu. Pedagogická revue, 54, 2002, č. 2, s. 101-120.
- PLICHTOVÁ, J.: Metódy sociálnej psychológie zblízka. Bratislava : Média, 2002. ISBN 80-967525-5-3
- PÝCHOVÁ, I.: K přínosu etnografické metody v pedagogickém výzkumu. Pedagogika, 43, 1993, č. 4, s. 405-413.
- STRAUSS, A.- CORBINOVÁ, J.: Základy kvalitativního výzkumu. Bozkovice : Nakladatelství Albert, 1999.

- ŠVEC, Š. a kol.: Metodológia vied o výchove. 1. vyd. Bratislava : IRIS 1998. ISBN 80-88778-15-8
- GAVORA, P.: Sprievodca metodológiou kvalitatívneho výskumu. Bratislava : Regent, 2006 ISBN 80-88904-46-3.
- SILVERMAN, D.: Ako robiť kvalitatívny výskum. Bratislava : Ikar, 2005. ISBN 80-551-0904-4.

Predmet : **Výchovná rehabilitácia postihnutých**

1. Slovenská história a aktuálny stav výchovnej rehabilitácie postihnutých..
2. Výchovná rehabilitácia postihnutých z aspektu pomocných vied.
3. Výchovná rehabilitácia v kontexte komplexnej rehabilitácie postihnutých.
4. Výchovná rehabilitácia ťažko postihnutých v dospelom veku v SR, andragogika postihnutých
5. Trendy a história výchovnej rehabilitácie postihnutých v Česku, Poľsku, Maďarsku, Nemecku, Ruskej federácii.
6. Faktory ovplyvňujúce trendy vo výchovnej rehabilitácii.
7. Prehľad základných trendov výchovnej rehabilitácie v Európe a vo svete (integrácia, inklúzia, transformácia špeciálnych škôl, vznik centier).
8. Kľúčové kompetencie a špeciálna pedagogika.
9. Filozofie výchovy a ich súvisť s výchovej rehabilitácii postihnutých.
10. Metateória výchovy a výchovnej rehabilitácie postihnutých.
11. Legislatíva, jej zmeny a vzťah k výchovnej rehabilitácii postihnutých
12. Poradenský systém a jeho úloha vo výchovnej rehabilitácii postihnutých
13. Základné súčasné problémy teórie výchovnej rehabilitácie postihnutých.
14. Využitie multimediálnych technológií vo výchovnej rehabilitácii jednotlivcov s postihnutím.
15. Prognóza trendov.

Literatúra :

- BLAŠKO, M. 2009. *Rozvíjanie kľúčových kompetencií vo vzdelávaní*. [online]. citované dňa 10.0.2009] Dostupné na internete : <http://web.tuke.sk/kip/download/vuc30.pdf>
- GREGUŠOVÁ, H.-Lopúchová, J. a kol. 2007. *niektoré technologické inovácie v špeciálnej pedagogike*. Bratislava: SAPIENTIA s. 304, ISBN – 978-80-89229-10-9
- HANÁK, P. et al. 2005. *Diagnostika a edukace dětí a žáků s těžkým zdravotním postižením*. 1.vyd. Praha: Vydalo IPPP ČR. 31 s. ISBN 80-86856-10-0
- HAUSKRECHTOVÁ, V.; ZUBOVÁ, M.; VANČOVÁ, A. (ed) : *Tímová spolupráca v komplexnej starostlivosti o dieťa s postihnutím raného veku*. Zborník. Bratislava, UK PdF 2008, ISBN 978-80-970100-7-2
- *Informační a komunikační technologie ve speciálním vzdělávání*. (Současný stav v 17 evropských zemích). Praha : MŠM a T, 2003 , 36 s. ISBN 87 –90591 - 31-3
- JANKOVSKÝ, J. 2001. *Ucelená rehabilitace dětí s tělesným a kombinovaným postižením*. Praha : TRITON, 2001. ISBN 80-7254-192-7
- JESENSKÝ, J. 2000. *Andragogika a gerontagogika handicapovaných*. Praha : UK - Karolinum, 2001. ISBN 80-7184-823-9

- JESENSKÝ, J.: *Uvedení do rehabilitace zdravotně postižených*. Praha, UK 1995. ISBN 80-7066-941-1
- JESENSKÝ, J.: *Komprehensivní speciální pedagogika*. Hradec Králové, PedF UHK 2001
- MEIJER, C. (eds.) 2002. *Integrace v Evropě – Trendy v 14 evropských zemích*. Evropská agentura pro rozvoj speciálního vzdělávání. Praha : Ministerstvo školství, mládeže
- OPATŘILOVÁ, D. (ed.) 2006. *Pedagogicko-psychologické poradenství a intervence v raném a předškolním věku u dětí se speciálními vzdělávacími potřebami*. Brno : Masarykova univerzita v Brne. 292 s. ISBN 80-210-3977-9.
- OPATŘILOVÁ, D. 2005. *Metody práce u jedinců s těžkým postižením a více vadami*. Brno : Masarykova univerzita v Brne. 146 s. ISBN 80-210-3819-5.
- SCHMIDTOVÁ, M. 2008. *Integratívna pedagogika*. Bratislava : MABAG, spol. s.r.o., s. 85, ISBN 978-80-89113-47-7
- TARCSIOVÁ, D : Zmeny v paradigmatech pedagogiky sluchovo postihnutých a ich odraz v poradenskom systéme. - (Efeta) In *Efeta otvor sa 2005 : Poradenstvo v špeciálnej a liečebnej pedagogike*. - Martin : Osveta, 2006. - S. 73-76. – I SBN 80-8063-220-0
- VANČOVÁ, A. 2005. *Základy pedagogiky mentálne postihnutých*. 1. vyd. Bratislava : Sapiencia. 332 s. ISBN 80-968797-6-6.
- VANČOVÁ, A.; HARČARÍKOVÁ, T. (ed) .: *Komplexná rehabilitácia viacnásobne postihnutých – niektoré nové metódy a programy*. Zborník. Bratislava, UK PdF 2008, ISBN 978-80-89113-43-9

Predmet : Teória komunikácie postihnutých

1. Základné poznatky o komunikácii (ponímanie komunikácie z pohľadu rozličných vedných disciplín, druhy komunikácie,)
2. Sociálna komunikácia (medzi matkou a dieťaťom, medzi deťmi navzájom, prenatálna komunikácia, medzi dospelými....)
3. Teória komunikácie a špeciálna pedagogika (bariéry v komunikácii vzhľadom na druh a stupeň postihnutia)
4. Špecifická komunikácie osôb s mentálnym postihnutím.
5. Špecifická komunikácie osôb s ťažkým a viacnásobným postihnutím.
6. Špecifická komunikácie osôb so zmyslovým postihnutím.
7. Špecifická komunikácie osôb s telesným postihnutím.
8. Primárne komunikačné formy osôb so sluchovým postihnutím (posunkový jazyk, hovorený jazyk, písomná forma jazyka).
9. Sekundárne komunikačné formy osôb so sluchovým postihnutím (zaradenie, definovanie, charakteristika, základné princípy, posunkovaná slovenčina , pomocné artikulačné znaky, prstová abeceda.....).
10. Komunikácia a pedagogika hluchoslepých osôb (klasifikácia osôb podľa spôsobu komunikácie a podľa kontaktu s okolím, základné pravidlá komunikácie)
11. Hierarchia komunikácie u hluchoslepých osôb a krátka charakteristika jednotlivých foriem. Používanie posunkov u hluchoslepých osôb.
12. Rozvíjanie komunikácie u mentálne postihnutých. Individuálna logopedická starostlivosť.
13. Augmentatívna a alternatívna komunikácia postihnutých.
14. Rozvíjanie a podpora komunikácie u ťažko viacnásobne postihnutých. Stimulačné a intervenčné možnosti.

15. Rozvíjanie komunikácie u zrakovo postihnutých.
16. Rozvíjanie komunikácie u telesne postihnutých.
17. Využitie informačných a komunikačných prostriedkov v komunikácii jednotlivcov s viacnásobným postihnutím.

Literatúra :

- GREGUŠOVÁ, H.-Lopúchová, J. a kol. 2007. niektoré technologické inovácie v špeciálnej pedagogike. Bratislava: SAPIENTIA s. 304, ISBN – 978-80-89229-10-9
- HANÁK, P. et al. 2005. *Diagnostika a edukace dětí a žáků s těžkým zdravotním postižením*. 1.vyd. Praha: Vydalo IPPP ČR. 31 s. ISBN 80-86856-10-0
- JANKOVSKÝ, J. 2001. *Ucelená rehabilitace dětí s tělesným a kombinovaným postižením*. Praha : TRITON, 2001. ISBN 80-7254-192-7
- JANOVCOVÁ, Z. 2004. *Alternativní a augmentativní komunikace*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita. 14 - 28 s. ISBN 80-210-3204-9
- KUBOVÁ, L. 1996. *Alternativní komunikace, cesta ke vzdělávání těžce zdravotně postižených dětí*. Praha : Tech-Market, 1996.
- LUDÍKOVÁ, L. 2001 *Vzdělávání hluchoslepých III* Praha: Scientia, 78s. ISBN 80-7183-256-1
- OPATŘILOVÁ, D A KOL.: Pedagogicko-psychologické poradenství a intervence v raném a předškolním věku u dětí se speciálními vzdělávacími potřebami. Brno, MU PdF 2006 ISBN 80-210-3977-9
- OPATŘILOVÁ, D. 2005. *Metody práce u jedinců s těžkým postižením a více vadami*. Brno : Masarykova univerzita v Brne. 146 s. ISBN 80-210-3819-5.
- SOURALOVÁ.E. 2000 *Vzdělávání hluchoslepých II*. Praha: Scientia,78s. ISBN 80 7183-226-X
- TARCSIOVÁ, D. 2005 Špecifická používania posunkov u hluchoslepých osôb. In. Efea, roč. XVI, č. 1, s 6-7 ISSN 1335-1397
- TARCSIOVÁ, D. 2005. Hluchoslepé osoby a ich komunikačný systém. In. *Efeta*, roč.XV.2005,č.1, s. 2-6
- TARCSIOVÁ, D. Komunikačný systém sluchovo postihnutých a spôsoby prekonávania ich komunikačnej bariéry. Sapiaentia : Bratislava, 2005. 222 s. ISBN 80 –969112-7-9
- VANČOVÁ, A. 2005. *Základy pedagogiky mentálne postihnutých*. 1. vyd. Bratislava : Sapiaentia. 332 s. ISBN 80-968797-6-6.
- VANČOVÁ, A.; HARČARÍKOVÁ, T. (ed) .: *Komplexná rehabilitácia viacnásobne postihnutých – niektoré nové metódy a programy*. Zborník. Bratislava, UK PdF 2008, ISBN 978-80-89113-43-9
- VANČOVÁ,A. 2001. *Edukácia viacnásobne postihnutých*. Bratislava: Sapiaentia. 98s. ISBN 80-967180-7-X
- VAŠEK, Š. 2003. *Základy špeciálnej pedagogiky*. 1.vyd. Bratislava : Sapiaentia, 2003. 210 s. ISBN 80 –967180-3-7

PREDMET :

KOMPARATÍVNA ŠPECIÁLNA PEDAGOGIKA

1. Ponímanie a predmet komparatívnej pedagogiky a komparatívnej špeciálnej pedagogiky
2. Teória a metodológia komparatívnej pedagogiky a komparatívnej špeciálnej pedagogiky

3. Medzinárodná štandardná klasifikácia vzdelania ISCED – 1997 a jej uplatňovanie v oblasti špeciálnej pedagogiky
4. Sústava špeciálnych škôl a zariadení v SR – nové legislatívne predpisy.
5. Komparácia rôznych teoretických koncepcií špeciálnej pedagogiky v Európe vzhľadom na nové trendy vo všeobecnej pedagogike a špeciálnej pedagogike.
6. Komparácia systémov vzdelávania žiakov s rozličnými druhmi zdravotného postihnutia v štátoch Európy.
7. Komparácia rôznych prístupov k starostlivosti o rozličné druhy zdravotného postihnutia.
8. Komparácia vysokoškolskej prípravy v oblasti špeciálnej pedagogiky.
12. Integratívna pedagogika a jej uplatnenie v podmienkach Európy.

Literatúra :

- BAJO, I., VAŠEK, Š 1996. *Pedagogika mentálne postihnutých*. BA, Sapiencia.
- BARTOŇOVÁ, M.; BAZALOVÁ, M.; PIPEKOVÁ, M.: *Psychopedie*. BRNO, Paido 2007. ISBN 978-80-7315-144-7
- CAILGREN, F. 1993. *Výchova k slobode*. Bratislava: SPN. 1993
- HAUSKRECHTOVÁ, V.; ZUBOVÁ, M.; VANČOVÁ, A. (ed) 2008 : *Tímová spolupráca v komplexnej starostlivosti o dieťa s postihnutím raného veku*. Zborník. Bratislava, UK PdF, ISBN 978-80-970100-7-2
- HELMINGOVÁ, H. (1992) *Pedagogika M. Montessoriovej*. Bratislava: SPN. 1992
- <http://www.european-agency.org/>
- Poznámky z prednášok
- LUDÍKOVÁ, L. 2005. *Kombinované vady*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého. 8 – 16 s. ISBN 80-244-1154-7
- PIPEKOVÁ, J. a kol. 2006. *Kapitoly ze speciální pedagogiky*. Brno, Paido. ISBN 80-7315-120-0
- MÜLLER, O. 2007. *Terapie ve speciální pedagogice*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého. ISBN 80-244-1075-3
- PRŮCHA, J. 1999. *Vzdělávání a školství ve světě*. Praha : Portál. 1999. ISBN 80-7178-290-4.
- PRŮCHA, J. 2002. *Učitel*. Praha:Portál. 2002. ISBN 80-7178-621-7
- PRŮCHA, J. 2006. *Srovnávací pedagogika*. Praha. Portál. 2006. ISBN 80-7367-155-7.
- SCHMIDTOVÁ, M. 2008 *Integratívna pedagogika : (vybrané kapitoly)*. - 1. vyd. - Bratislava : MABAG spol. s r.o. , 88 s. ISBN 978-80-89113-47-7
- SLOWÍK, J. 2007. *Speciální pedagogika*. 1. vyd. Praha: Vydala Grada Publishing, a.s. 100 s. ISBN 978-80-247-1733-3
- ŠVARCOVÁ ,I. 2000.:*Mentální retardace*. Praha, Portál 2000
- VALENTA, M., MÜLLER, O. 1998. *Kapitoly ze srovnávací pedagogiky obecné i speciální*. Olomouc: Netopejr. 1998
- VAŠEK, Š. 1996. *Špeciálna pedagogika*. Bratislava: Sapiencia. 1996.
- www.eurydice.org
- ZELINA, M. 1994. *Stratégie a metódy rozvoja osobnosti dieťaťa*. Bratislava: Iris. 1994
- VALENTA, M., MULLER,O. 2003. *Psychopedie*. Praha, Parta 2003. ISBN 80-7320-039-2
- VANČOVÁ, A. 2008 : *Integrácia a inklúzia osôb s postihnutím, narušením alebo znevýhodnením v kontexte edukácie v komparácii s ich segregáciou : (vybrané kapitoly)*. - 1. vyd. - Bratislava : MABAG spol. s r.o. , - 66 s. ISBN 978-80-89113-48-4

- VANČOVÁ, A.2001. *Edukácia viacnásobne postihnutých*. Bratislava, Sapienia, ISBN 80-967180-7-X
- VANČOVÁ, A.2005. *Základy pedagogiky mentálne postihnutých*, BA, Sapienia, 332s., ISBN 80-968797-6-6
- VÍTKOVÁ, M. 2004. *Integrativní speciální pedagogika*. 2. vyd. Brno: vydalo Paido. 125 - 181 s. ISBN 80-7315-071-9
- VÍTKOVÁ, M. 2001. *Podpora a vzdělávání dětí a žáků s těžkým zdravotním postižením I*. Praha: Institut pedagogicko-psychologického poradenství ČR.
- VÍTKOVÁ, M. 2001. *Podpora a vzdělávání dětí a žáků s těžkým zdravotním postižením II*. Praha: Institut pedagogicko-psychologického poradenství ČR.
- TARCSIOVÁ, D.1998 *Metódy vzdelávania sluchovo postihnutých detí využívajúce posunkovú komunikáciu* In: *Komunikačné prístupy a ich pedagogické využitie vo výchove a vzdelávaní nepočujúcich*. - Bratislava : Metodické centrum, 1998. - S. 47-66
- TARCSIOVÁ, D.2005 : *Komunikačný systém sluchovo postihnutých a spôsoby prekonávania ich komunikačnej bariéry*. - 1. vyd. - Bratislava : Sapienia, 2005. - 222 s. ISBN 80-969112-7-9
- TARCSIOVÁ, D. 2008 : *Pedagogika sluchovo postihnutých : (vybrané kapitoly)*. - 1. vyd. Bratislava : MABAG spol. s r.o., 2008. - 102 s. ISBN 978-80-89113-52-1